

TELEGRAFUL ROMÂN.

Nr. 31. ANUL XIII.

Sabiiu, in 22 Apriliu (4 Maiu) 1865.

Telegrafulu este de doua ori pe septem-
man: joi'a si Duminec'a. — Prenume-
ratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a
oiei pe afara la c. r. poste, cu bani
ga'ta prin scrisori francate, adresate
catra espeditura. Pretiulu prenumeratiu-
nei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a.
ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pen-
tru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu an
8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a.
Pentru princ. si tieri straine pe anu 12
pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru
intea ora cu 7. cr. sirulu cu litere
mici, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. si
pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

O Metropolia româna

reinvieta dupa unu seculu si jumetate.
(Urmare din nr. premergatoriu.)

Românii ortodoxi din Transsilvani'a, indignati de bruta-
litatile suprematiei ierarchice a mitropoliei serbesci, fusera
cei d'antâiu carii protestara cu energia in contr'a usurpatuni-
loru eii violinti si cerura Episcopu român, care li s'a datu de
guvernu la 1811, denumindu, din trei candidati români orto-
doxi, pe Basiliu Mog'a de Episcopu alu diecesei ortodoxe din
Sabiiu.

Celu de alu doilea candidat era celebrulu Lazaru, carele
neisbutindu in candidatur'a de Episcopu din caus'a calitatiloru
sale superiori — veni apoi in Bucuresci si forma aci cea an-
tâiu scola româna, din epoc'a de decadintia natiunala sub acea
administratiune brutala si antinatiunala a arendatoriloru Fa-
narioti.

La 1812 se infiinta prin contributiuni natiunali unu in-
stitutu pedagogicu in Aradu, pentru pregatirea aspirantiloru la
carier'a de invetiatori in comunele ortodoxe române din cu-
prinsulu Ungariei si Banatului. Acestu stabilimentu a con-
tribuitu forte multu la cultur'a natiunala in acele parti.

Totu in acestu anu poporul si clerulu român de acolo
forma unu comitetu compus de patru professori ai disului
institutu, de unu deputatu civilu si de cati-va protopopi, care
comitetu procede a cere de la guvernu de a fi despoverata bi-
seric'a româna de usurpatuniile mitropoliei serbesci. — Dara
resultatulu se amana deocamdata, din causa ca doi din acei
professori, Preotulu Dimitriu Cichindelu si doctorulu in filosofia
Iosifu Iorgoviciu, repusara pre curendu! si deputatulu civilu
Moise Niculescu fuse fortiatu a trece in Tier'a-romanésca. —
Dupa cati-va ani bravulu protopopu Georgieviciu din Temisiór'a
repetâ dis'a cerere printr'o petitiune de un'a suta douedieci
côle, compusa dintr'o multime de documente autentice ce do-
vedeau nenumeratele nelegiuri ale ierarchiei serbesci. Impres-
siunea astei opere a fostu mare, si resultatulu eii spre deplin'a
satisfacere a Româniloru, punendu-se in reactivitate denumirea
de Episcopi români la Aradu, Temisiór'a si Versietiu; dara
acestu recastigatu dreptu fu iarasi usurpatu arbitraminte de
Mitropolitii serbi din Carlovitiu, dupa incetarea din vietia a
imperatului Franciscu.

Revolutiunea lui Tudor restabilindu drepturile autonomiei
natiunale, incepe iarasi a fi conduse Principatele române de câ-
tra domni indigeni.

Asta restauratiune puse temeli'a unei noue ere, a carei
prima ilustratiune consta in faptulu urmatoriu:

Oper'a lui Lazaru fiindu continuata cu mare zelu de bravii
sei discipuli, ei isbutira acum de a se ifiinti in ambele Prin-
cipate scôle publice si o instructiune sistematica, care a pa-
sita mereu, progressandu cu dimensiuni supradiatrice, in cul-
tur'a intelectuala si morala a natiunei, spre scopulu ce-i era
fixatu de a se inaltia la perfectiunea destinata neamului ome-
nescu de providintia divina.

Marea revolutiune din 1848 produse in Transsilvani'a,
Ungari'a si Banatu emanciparea tieraniloru români prin elibe-
rarea pamenturiloru lor de robotele (clac'a, boieresculu),
ce li erau impuse de aristocrati'a magiara, secuia si sasa. —
Curendu apoi, acesta aristocrati'a proclamâ detronarea impe-
ratului ca rege alu Ungariei; câtra acest'a legiuesce si prin-
cipiulu fanaticu de a magiarisa cu forti'a pre tote celelalte
natiuni collocitoare. — Românii, indignati de cele din urma
doue fapte sacrilegie ale aristocratiei, declara in unanimitate
a remane fideli monarchului lor si constanti in natiunalitatea
propria româna, se resculara in contra aceluor complotisti,
cari remanu in fine infrenati si umiliti.

Pentru dovedile de fidelitate si sacrificie, noulu imperatu
Franciscu Iosifu recompensa pre Români, provisoriu, prin pu-

blicarea lezei de „drepturi egali“ pentru tote natiunile din
Ungari'a.

Mandatorii Româniloru din Transsilvani'a, Ungari'a, Ba-
natu si Bucovin'a, atatu de religiunea ortodoxa, catu si de ri-
tulu greco-catolicu, ce se aflau pe-atunci in Vienn'a, ceru
dela guvernu, prin petitiuni unanime, emanciparea episcopie-
loru române ortodoxe de supremati'a straina, si ocrotirea
loru subt o Mitropolia propria; dara cei d'ai doilea manda-
tari, predominati de principie ambigue, dau cererei comune o
directiune oppusa, prin partiialele lor alegatiuni secrete. —
Aste procederi, in sine contradictorie, producu unu resultatu
cu totul oppositu, caci in locu de a se emancipa de supre-
mati'a ierarchiei serbe cele cinci episcopii române orto-
doxe din precitatele provincie, si a se constitui subt o mitro-
polia propria, aparâ unu resultatu contrariu, publicatu la 1851
prin decretu imperiale, ca episcopi'a greco-catolica din
Blasiu s'a inaltiatu la dignitatea de mitropolia, si s'au creatu
pe sêma-i inca si doue episcopii titularie, un'a la Gherla
in Transsilvani'a si alt'a la Lugosiu in Banatu (7), unde aci
n'a esistatu vre-odata nici macaru o jumetate comuna de di-
sulu ritu in vre-unulu din numeroasele sate române.

Bucovin'a si recastiga autonomi'a propria sub distincti-
vulu nume de „Tier'a de corôna“.

Revolutiunea dela 1848 in Tier'a romanésca a fostu in
felulu seu unica si esemplaria; dara resultatulu eii fuse de
o cam-data suspensu de influentie politice, esteriori si anti-
natiunali, si potemu, cu dreptu cuventu, dice, ca era prede-
stinatu de providintia divina, ca totu de acolo de unde a ve-
nitu revolutiunea, sa vina mai tardiu si resultatulu meritatu.
Acestu resultatu se proclamâ dupa cati-va ani, de victorios'a
armia francesa pe ruinele Sevastopolei si se constitui apoi prin
conventiunea dela Parisu; prin consecuintia: o particica din
Besarabi'a se reincorporâ cu Moldov'a; Principatele Molda-
vi'a si Tier'a romanésca, pâna aci separate, se consolidara
intr'unu singuru statu si subt unu singuru Domnu român; se
esclude limb'a grêca de a nu mai poté functiona de acum in-
ainte in vre-un'a din bisericile române in tota intinderea
Principatoru române unite; se seculisara tote monastirile
dise inchinate, prin schimbulu unei dotatiuni pecuniarie, in
modulu celu mai generosu; s'a emancipatu poporul român
prin desfiintierea „clacei si boierescului“ si s'a improprie-
taritu in totu cuprinsulu Romaniei; cu unu cuventu s'a re-
organisatu totulu radicalmente prin liberali legiuri admini-
strative, judiciarie si militare.

Cu tote aceste imbunatatiri extraordinarie, credemu, ca
Alesulu natiunei române nu si-a mplinitu inca missiunea ce
i-a fostu destinata de providintia divina, si sperâmu, ca ge-
niulu romanismului, lu va conduce mereu pâna in fine pe
calea progressului natiunale si ca odinioara numele Cuz'a va
straluci in istori'a româna intocmai ca o planeta eterna din
cele mai luminose in constelatiunea spatiului celestu.

(Capetulu va urmâ.)

Din vietia lui Lincoln.

Presedintele staturiloru unite americane, A v r a a m u L i n-
c o l n (citesce Lincun), unulu din cei mai renumiti barbati ai
tempului nostru, a cârui vietia o curmâ glontiuulu celu perfidu
alu unui assassinu ticalosu, a fostu din familia mica si seraca.
Tatalu seu a fostu colonistu in Indian'a, si Avraamu, fiindu
dela natura mare si robustu, ajutâ tatalui seu la lazuirea pa-
durei si la rumperea tielinelor. Tempulu umblarei lui la
o scola regulata a fostu cu totul totu unu anu, si tota mul-
timea de cunoscintie, ce o possedeâ ca barbatu si-o castigase

(7) Vedi mai pe largu cursulu acestei afaceri in magazinulu isto-
ricu, tiparitu de Laurianu la Vienn'a an. 1851; si mai es-
plicatu in Proprietarulu Român Nr. 45-48 inclusivu
din anulu 1861.

numai prin silintiele proprie. Inca că june de 19 ani Avramu Lincoln lucră că lazitoriu la tata-seu și că plutariu la alții. La an. 1831 parasindu famili'a sea, se duse la Illinois, unde continuă viétii'a sea că lemnariu. Aici in compania cu unu sotiu facu o pluta, o 'ncarcă cu bucate și alte nutreminte, se puse pe ea și merse pâna la Neworleans, unde vendiendu plut'a și marf'a sea se re'ntorse 'n patria. Aceste întreprinderi tinerulu Lincoln le repeti de câte-va ori și castigă dintr'ensele câte-va sute de taleri. Dupa aceea intră că protocolistu la sotiulu seu, ear la an. 1832 intră intr'o compania de voluntari, ce plecara asupr'a Indienilor, și colegii lui, spre surprinderea lui, lu alesera capitanu, apretuindu atât energi'a, câtu și soliditatea caracterului lui. Dupa trei luni se re'ntorse in patria și se puse pe negociu, deschidendu in Salemulu nou o boltitia, dar fără succesu, și remase datoriu cu 1100 taleri. Că sa pōta plăti datori'a acést'a, si-alese alta cariera, se facu maestru de posta, dar totdeodata se puse cu totu deadinsulu pe studiulu drepturilor; insa fiindu prea seracu, că sa-si cumpere cărți, se imprumută la unu amploiatu, și nōptea studiă din cărțile acestea, ear diminétii'a le ducă indereptu. Greutatea unei astfelu de vieti nu o aru fi potutu portă nici decātu, deca n'aru fi avutu acea constitutiune robusta și acea sanetate de feru, de carea marturisescu contemporanii lui. La an. 1834 se alese in legislatur'a din Illinois, și la an. 1836, 1838 și 1840 se realese. Aici se lipi de partid'a democratica, și pe tribuna se distinse prin elocuintia simpla, chiara, istétia și eficace. Intr'aceea la an. 1836, castigandu-si dreptulu de advocatu, se mută la Springfieldu, capital'a statului Illinois, unde deschise cancelari'a sea. Aici se casatori cu o femeia simpla și econōma buna, și renumele lui de advocatu bravu se lată totu mai tare. Dar pelānga tōta ocupatiunea sea de advocatu nu se retrase dela politica, ei remase unulu din capii partidei democratice in Illinois. La an. 1846 se alese deputatu congressualu și in Decembre 1847 ocupă scaunulu seu in cas'a ablegatiloru, unde indata se lipi de partid'a contrariloru sclaviei. La an. 1848 luă parte fōrte activa la alegerea de presiedinte a generalulu democraticu Taylor. Dupa congressu se puse de nou pe advocatura, ear la 1854 reintră in aren'a politica și dupa mai multe fluctuatțiuni in fine la an. 1860 reusi că presiedinte alu uniunei americane; dar cu tōte ca portarea lui a fostu fōrte moderata și fōrte intielépta, totusi nu potū impedeacă, a nu se desbină staturile de médiadī favoritōre sclavagiului decātra uniunea medinoptiala. Ce a resultatu de aceea, scimu cu totii: unu resbelu inversiunatu, că care mai nu s'a mai pomenitu, ce dură 4 ani și se finī cu total'a devingere a staturiloru desbinate, panacandu in fine, tocmai in momentele de triumfu alu staturiloru unite, dupace capital'a inimiciloru cadiuse in mân'a lor, se cūrmă și viétii'a eminintelui barbatu, care a fostu sufletulu republicei americane in aceste tempuri grele.

Lincolu a fostu alu siesesprediecelea in sîrulu presiedintiloru Americi medinoptiale. Despre modulu mortiei lui vorbimu mai pe largu la prospectulu politicu. —

Sabiiu in 20 Aprile. Adunarea lunaria a Comitetulu Asociatiunei, desprecare mai pe largu in nr. urmatoriu, se tinu astadi sub presidiulu Esc. Sele P. Mitropolitu Br. de Siagun'a; intre altele se citi și cu unele modificatiuni si adause se priimi programulu elaboratu de D. Consiliaru de invetiamentu Dr. Vasiciu pentru lucrările fiitōrei adunări generale la Abrudu. — Escellentii'a Sea D. Presiedinte alu tribunalulu supremu transsilvanu Ladislau Vasiliu Popu plecă in Dominec'a trecuta la 12 ore la amēdi cu tōta famili'a la Vienn'a. La locuintii'a Esc. Sele se adunau in dîu'a acést'a multe corporatiuni și persōne singulare pentru fericitarea calatorie. O multime de personalități distinse, intre cari si Serenitatea Sea, Comandantele generalu Principele Montenuovo cu dōmn'a și pruncii, Vicepresiedintele gubernialu d. Groisz, mai multi consiliari guberniali și capii ai feluriteloru dicasterie de aici lu insotira pâna la posta. Câte-va familii mai intime romanesci detera Esc. Sele comitiv'a cu caretele. — Târgulu de tiēra, precum se poteă sci nainte intr'unu tempu atâtu de seracu, a fostu slabu. — Eri nōpte și eri a ninsu pe muntii nostri pâna departe 'njosu, temperatur'a iar a scadiutu, și vegetatiunea stă pe locu.

De sub Pétra Craiului in 26 Martiu 1865.
(Continuare si capetu din nr. premergatoriu.)

2) Intrebai de class'a, de carea se tinu invetiatorii; căci scii, ca de multe astfelu de classe ingrijesce in totu si preste totu statulu. Amu vrutu sa sciu, ca invetiatorii intre care din acestea se numera, că sa referescu acolo si salariile lor. Pre amploiatii i platesce statulu seu noi prin contribui; invetiatorii nu facu totu astfelu de servitiu? Ore mai suntu dintre invetiatori catolici, că sa priimēscă din cele 72 de mii pentru culturi; mai suntu si alții ai altoru natiuni, pre cari sa-i plătescă sta-

tulu, că sa ceremu si noi? In alte tieri astfelu se pretiuiescu si acesti'a, si totusi nu se temu de ce ne tememu noi.—Chiaru si dincolo in Romani'a este acést'a. Dar pentru anulu acest'a, candu amu auditu ce porneli facura omēii colo susu acestoru contribui, pare ca ne vine sa nu ne mai recimu gur'a in pustiu.

3) Sa venimu iar la societatea, ce incungiura pre fiacare invetiatoriu. Amu fostu facutu si aci intrebare, ca in ce categoria stau ei, cu care e asemenatu serviciulu lor, pentru că sa referu si salariile lor unor asemenea. Căci deca s'aru pretiui servitiulu lor macaru ca alu judelui si notariului comunale, acesti'a totu stau bine. Vei dice, ca stau, pentru ca facu abuzuri. Ba nu, ci affii notari platiti cu 2-300 f. v. a. si alte accidentie. Aste salarii se scotu prin repartitiuni pelānga contributia. Nu că la Resinari, ci că mai in totu loculu la Romani, pre cari i a lasatu sōrtea fără casse comunale. Ce gandesci, ca greu se intempla acést'a? Nici decum. E greu numai atunci, candu invetiatorii insisi umbla scotindu-si lefile. Asiă cartiau Sacelenii odata, ear acum decandu cu repartitiunea e prea bine. Insa si aci trebuie sa dicu, ca salariile sa fia hotarite, si crede-me, ca candu aru fi chiaru si ale preotiloru, nici ca simte poporulu vr'o greutate. Ce va simti pentru căti-va cruceri, ce-i va dă o gazda, atunci, candu tōte 600 familii trebuie sa dea? Astfelu aru esi si plat'a invetiatorului că si a notarului.

4) Amu vrutu sa sciu, ca deca invetiatorii nostri imitēza pre cei de demultu, atunci că aceia singuri sa-si castige stare multiamitōre. Acést'a totu s'aru potē si adi, multi au cercatu si au reesitu. Dar se cere invetiatoriu demnu cu poteri si manuire de a potē capacita pre crestini desre folosulu ce-lu face lor. In multe locuri s'a radicatu din anu in anu lēfa invetiatoriloru din indemnulu liberu alu locuitoriloru. In multe locuri au facutu in asta privintia dd. Protopopi si Preoti lucruri laudabile. Totu intr'atâtea s'a ntemplat si din contra prin stramutarea invetiatoriloru in totu anulu, fără că sa scie Ven. Ordinariatu. Pe o statiuē are denumirea dela Ordinariatu, si airi-lu affii adi. Apoi schimbandu-se astfelu d'abiă cunoscendu naturele eleviloru si cesti'a metod'a ce va folosi, deodata se stramuta intr'alta comuna. Apoi fiindu ei pusi de alții, fără a privi la salariu, ei numai la raspundere, ai trebui sa intrebi, cum pōte cineva cere resultatu adi, si dela invetiatorulu de adi, fără sa aiba ei de unde traī? Ca a me indreptă la o comunasa me tocnescu cu ea, slaba chrana! cu atâtu mai slaba, căci comun'a pricepe cam indeobste fōrte puțin desre pretiōlu unui invetiatoru. Asiă dar nici un'a nici dōne, ci Ven. Ordinariatu că suprem'a inspectiune sa hotarēscă salarii de mai multe mări, si comun'a trebuie sa le priimēscă. Ordinatiuni guberniale suntu, Inspectorii nu potu lucră in contra. Starea invetiatorilorueu credu ca astfelu s'aru potē imbunatatī. (Parerea nōstra pe scurtu in nr. venitoriu Red.) b.

Cerculu Lipovei in Aprile 1865. Mantuitorulu biserice si alu natiunei nōstre romāne de periclitătīle supravenitōre, necontenitu s'a luptatu si se lupta numai că sa ne ducă la culmea fericirei; cu maretiele sale fapte starni in inimile toturoru Romāniloru austriaci unu viu entusiasmu, ca deplorabil'a stare a bisericei nōstre prin neobositele sale stăruintie o smulse din mânilor celoru straini, si o aduse iarasi in viétia natiunala. Acestoru gloriōse fapte e datoriu ori care Romānu gr. ort. de sub sceptrulu Austriei a contribui recunoscintie, si a aduce calde rogaciuni cătra Domnedieu că sa sprijinēscă triumfatori pasii ai acestui bunu parinte si principe alu bisericiloru romāne gr.-or.—Si credemu, ca ori care Romānu inspiratu numai cu căta schinteia de iubire cătra genulu seu, nu va 'necetă a plini susu amintitele contribui. Dar cu atât'a mai neplacutu ne atinse unu resunetu din vecinatate si ne puse ghiatia la inima, carele aru fi, că parintele M. D. aru face progresurile racului; se dīce din furt sigura, ca pe candu priimi parintele M. D. circulariulu bunulu Mitropolitu romānu, au inceputu a-lu pomeni in ss. rogaciuni pre'naltu Acel'a, eara dupa ce mai priimi si altu cerculariu dela ierarchi'a serbēscă, sunatoriu ca inca mai suntemu Romāni supusii eii, atunci in bietulu Parintele M. D. adormi cu totului simtiulu simpaticu ce-lu mai pastră bunulu nostru Mitropolitu romānu, intrerupsē pomenirea 'nalt'Aceluiasi si continuă iarasi pomenirea Episcopiloru serbesci; dar inca, ce e mai deplorabilu, ca incepū a se rogă si in biserica in limbi straine, care scimu bine ca nu le pricepe de felu, reintrocendu „narodulu, slav'a, bogosloveni'a“ si altele Ddiu mai scie căte, care nici insisi fratii nostri serbi nu le-arū pricepe; ba inca unu miraculu ne mai auditu dela parintele M. D., ca incepū a se declară, ca densului i-a fostu bine sub ierarchi'a serbēscă, ca au cunoscutu slovele cirilice bine, ear acum i e frica ca va merge iarasi la scōla sa 'nvetie literele romanesci.—Totusi sperāmu, ca parintele M. D. dupa ce cu noi toti intru asemenea pân'acum beu

din pocalulu celuamaru, acum dupa ce-lu stórseramu acel'a, se va bucurá iarasi dimpreuna cu noi si de celu dulce, care ni se pune acum inainte de bunulu nostru parinte adevratu; si iarasi nu ne 'ndoimu, ca parint. M. D. cá Românú adevratu din stramosi, si cá unulu ce locuiesce intr'unu poporu adevratu si curatu românú—se va nevoi, cá poporulu incredintiatu, care e cam frumusieli la numeru, sa nu fia condusu in obscurantismu, unde nu póte nimeri alt'a decâtu periciune.

Varietati si noutati de di.

Immormentarea marelui-principe rusescu Nicolau a urmatu la Nizza in 14/26 Aprile cu solenitate imposanta. Multimea de ómeni erá nenumarata. Carulu de mortu erá ornatu cu coron'a imperatésca si se trageá de optu cai. Imperatulu insusi ajutá a se pune fiulu seu in sicriu si a se radică sicriulu pe caru, si merse dupa caru pe jos cu principii imperatéschi; imperatés'a si princepsese urmau in carete. Candu ajunse conductulu la biserica, se detera salve de tunari. Publiculu avú intrare in biserica in 14 si 15, ear in 16 sér'a cadavrulu se duse cu aceeași pompa la corabi'a Alessandru Newski, cu carea se va transportá la Petropole. —

D. Balsiu, Secretarul ambassadei rusesce din Parisu, asupr'a carui'ain 13/25 Aprile in diu'a mare in cancelari'a lui oficiala s'au incercatu unu atentatu, este ranitu de mórte, insa medicii au sperantia, ca-lu voru poté scapá. Ucigatorulu lui este unu oficiu vagabundu muscalescu, care dupace si-a risipitu banii prin Parisu, a cersitu in mai multe renduri bani dela ambassade, fára de a fiajunsu dorint'a sea, asiá incátu fapt'a lui cea ticalósa se pare a fi avutu numai motive personale, nu si politice. Assassinulu fu prinsu de politie intr'unu ambitu intunecosu si predatu tribunalulu. —

Luminile de céra pistritie, cari adeseori se'ntrebuin-tiéza acum prin biserici, prin cercetári chemice s'au aflatu a fi fórté vatemátóre sanetátii; cáci colorile cele rosii, verdi, galbine etc. suntu preparate cu materii otravicióse, cari evaporéza la aprinderea acestoru lumini. —

Principatele române unite.

In fine afacerea postei proprie române se apropia de capetulu doritu.

„Monitorulu oficialu“ din 14/26 Aprile publica diuarulu consiliului ministrilor, aprobatu de Domnitorulu, dupa care serviciulu postalu incepundu din 1 Maiu sa se faca de cátra pos'a romána. Suntemu in acceptare, déca unu mecanismu atâtu de complicatu, precum e post'a intre mai multe staturi, se va poté pune in miscare in restempu relative atâtu de scurtu. „Consc. nat.“ potolesce ori ce sperantia sanguinica in privint'a acést'a, spunendu-ne, ca inca nu s'au incheiatu conventiuni respective cu statele invecinate, prin urmare dar costulu porturilor dela fruntariile Romaniei incoló este inea nestatoritu. Cu dreptu intréba acestu diuaru, ca óre fi-va cu potintia unu servitiu repede si exactu, déca pe fia-care di se voru face impedecári pela fruntarie epistoleloru si diuareloru pentru platirea portulu mai departe.

„Tromp. Carp.“ ne anuntia cu bucuria, ca comisiunea mista pentru facerea raportulu la Domnu lucréza cu multa barbatia, pentru a aduce la cunoscenti'a Principelui dorintiele tiei. Intre alte imbunatatiri, ce aru avé de cugetu sa propuna, un'a va fi libertatea pressei, alt'a responsabilitatea ministrilor. Despre cea d'antâiu amu dísu câte-va cuvinte in numerii nostri din urma; despre cea de a dóu'a vomu díce si noi numai atât'a, ca ea este cea mai d'antâiu garantia pentru o viétia libera constitutională, si ca unu constitutionalismu fára responsabilitatea ministrilor este numai unu constitutionalismu parutu, o forma fára fiintia.

Amu vorbitu mai susu intre varietati despre unu atentu, incercatu in 13/25 Aprile la Parisu asupr'a Secretarului ambassadei rusesce, d. Balsiu, care a fostu junghiatu si ranitu de mórte. Lucrulu, in sine destulu de importantu, pentru noi devine si mai de interesu, cáci numele Balsiu este romanescu, si portatorulu lui se pare a fi vre-unu ramu alu renumitei familii moldovenesce de acestasi nume.

„Zukunft“, scrierea periodica vienesa pentru apanarea si inaintarea scopuriloru slave, aduce in nr. XVII. din 29 Aprile n. o tanguire amara a Bulgariloru din Bessarabi'a romána asupr'a planuriloru de desnatiunali-sare, ce aru tiese guvernulu românú asupr'a lorú. Spre a dá foiloru de dincolo unu impulsu de a chiarificá starea lucrulu, reproducemu aici acea corespundintia.

„Noi Slavii de médiadi, díce ea, totdeun'a amu inso-titu progressulu natiunei române cu simpatia fratiésca; la emanciparea eii de domni'a turcésca i-amu intinsu ajutóre nu numai morale, ci si fórté eficaci materiale prin milit'a nóstra cea libera; consolidarea politica a acestei natiuni prin intrunirea Moldovei si Romaniei intr'o Romania solidara o-amu salutat cu simpatia perfecta; la reformele cele curatu natiunale intreprinse in 2 Maiu a. tr. din partea guvernului bucurescianu amu privitu cu aplausu, in fine bun'a co'ntielegere intre curtea romanésca si serbésca o-amu consideratu tot-

deun'a cu multiamire, — tóte acestea pentru aceea, cáci solidaritatea intre Románi si Slavii de médiadi ai Turciei o-amu creditu a fi o necesitate, déca preste totu aru fi sa se 'ntórca spre bine destinele oriintelui.

Cu atât'a mai energiosu insa protestámu contr'a unoru pasi mai noi ai ministeriului romanescu, cari suntu apti a sgudui de totu credinti'a nóstra in slavofili'a acelui'a. Cumca de natiunalitatea celor 500,000 Bulgari, cari locuiescu in Romani'a si Moldov'a in grupe mai mici, nu se tine sém'a in oficiu si scola, de acést'a nici ca vomu a ne plánga; dar trebuie sa remonstrámu, si inea sa remonstrámu cu tóte mij-lócele, de cari dispunemu, contr'a planuriloru de desnatiunali-sare ale cabinetului bucurescianu contr'a Bulgariloru din Bessarabi'a romána, alu caroru scaunu principalu e tocmai orasiulu Bolgradu.

Bulgarii, fugindu in resbelele russo-turcesce ale acestui seculu de furi'a osmaniloru din patri'a nóstra de dincolo de Dunare, au impopulatu, cultivatu si fructificatu partea de pamentu numita; totdeodata prin colonizarea tiei celei pána atunci cu totulu nelocuite se umplú stírbatur'a aceea, ce despartia mai nainte slavismulu de medianópte de celu de médiadi. Coloniele bulgare din Bessarabi'a se tragu adeca intr'o linia latisióra dela Bulgarii de dincolo de Dunare pána cátra confiniile Rusiei, si astfelu in secululu alu nóuesprediecelea se restaurá puntea dintre Slavii de medianópte si cei de médiadi, carea acum o miia de ani spre marea paguba a Slavismului intregu se rupse prin Magiari si Románi. Parintii nostri imigrandu in numeru deosebitu la anulu 1829 in Bessarabi'a, ce se tineá pe atunci inca de Rusi'a, priimira dela Zarulu privilegii estinse, intre cari merita a se accentuá cu deosebire scutintia de militia si administratiunea autonóma a afaceriloru interne, mai cu sém'a a bisericei si scólei. Pamentulu celu-dupacum se díse—selbatacitu si baltosu deveni prin mánile Bulgariloru celoru barbati unu adevratu granariu; in Bessarabi'a inflori comericiulu, industri'a si bunastarea; se radicára biserici si scóle, si pelánga multe institute utilitarie de invetiamentu unu gimnasiu completu in Bolgradu, — cu unu cu-ventu, colonistii Bulgari se aflau in patri'a cea nóua civilisata de ei dupa polt'a inimei. Deodata irumpé resbelulu de Crime'a, si pacea de Parisu din anulu 1856 cea mai mare parte a Bessarabiei locuite de Bulgari cu populatiune de 70,000 suflete o dele la Romani'a, luandu inea totdeodata privilegiiu lorú sub garanti'a sea. Panacandu principele Cus'a avú destalu de lucru cu reintroducerea unei stári normale in Moldov'a si Romani'a, noi bulgari remaseramu in usulu deplinu alu drepturiloru nóstre; dar d'abiá se 'nvinsera de noulu regimu dificultátile cele d'antâiu, si ministrulu Cogalniceanu la anulu 1860 si incepú a atacá privilegiiu nóstre, conscriendu o recrutatiune intre Bulgarii bessarabieni si cercandu a se amestecá in autonomi'a lorú din biserica si scola. Populatiunea bulgara se opuse cu armele 'n mána dorobantiloru lui Cogalniceanu si reclamá totdeodata drepturile sele la principele Cus'a si la comisiunea mariloru poteri europene, ce deliberau pe atunci inca la Constantinopole in trebile orientului. Comisiunea pe bas'a reprezentatiunei bulgare, ce i se substernú, avisá ministeriulu bucurescianu, cá sa nu conturbe pacea d'abiá restabilita prin acte potencióse si sa respecteze drepturile suditiloru castigati de curendu. Acést'a avú efect. Turburárilu es-cate curendu dupa aceea si produse in parte prin guvernulu in-susi, inea nu se domolisera deplinu pe la 'nceputulu anului acestui'a, candu ministeriulu bucurescianu cu putere 'ndoita incepú a atacá privilegiiu Bulgariloru bessarabieni. Pondurile bisericesce si scolare, ce pána aci se administrau de comitete alese liberu, li se luara de comissarii renduti spre acést'a din Bucuresci; bisericeiloru se detera administratori denumiti de regimu si scóleloru asiá numiti revisori-guverniali. Ba pána acolo ajunse lucrulu, incátu comunelor bisericesce bulgare, ce protestara contr'a acestoru violintie, pelánga cele mai barbare escesse se octoira preoti romanesci, cari nu se sfiescu, a face slójb'a domnedicésca, ce se seversiá pána acum in limb'a vechia slava, acum in limb'a romána, precum se faciú cu dens'a inceputulu in orasielulu bulgaru Ismailu. Prin astfelu de procederi gimnasiulu centralu alu Bulgariloru bessarabieni, ce infloriá frumosu, adeca gimnasiulu din Bolgradu se aduse la marginea perirei. Corpulu professoralu de mai nainte, angagiatu de comitetulu comunalu alu orasiului Bolgradu, in care se aflau si mai multi Slavi austriaci (mai cu sém'a Boemi), parte se desfiintia, ne mai priimindu-si delaregimulu romanescu si lefile, pentru protestele sele, parte se citá la Bucuresci, spre de a-si dá responsulu pentru opositiunea sea; numai o mica parte a acelui'a potú remané la postulu seu, dupace se cucerise sub demandarea revisorelui românú, cá, precum in tóta Romani'a, asiá si in Bessarabi'a limb'a romána sa fia singura limb'a de instructiune. Gimna-

siulu bolgradianu condusu pâna acum de comitetulu comunalu într'unu modu escelinte s'a potutu administrâ pâna acum într'adeveru prea bine cu cele 20000 fl. din venitulul anualu, ce curge din fundatiuni, a decadiutu insa într'atât'a, încâtu scolarii din clasele superioare, că sa nu inceteze de totu instructiunea, suntu nevoiti a funcționa in clasele inferioare. Poterile remase inca dela corpulu professoralu vechia nu sunt deajunsu, și alte poteri nouă nu pune guvernulu, fiindca fondulu scolasticu confiscatu lu intrebuintieza acum deodata spre alte scopuri și ca are de gându a amana suplinirea posturilor de professura la gimnasiulu bolgradianu, pâna candu se voru hotari Bulgarii, séu a suferi mai bine desfiintierea gimnasiului loru séu romanisarea lui; astfelu s'a declarat densulu fără de nici o sfiela la o representatiune bulgara. O aparintia prea trista in privintia acést'a e positiunea, in carea s'a pusu jurnalistic'a romanésca. Ea dà din tôte poterile aventu pasiloru ministeriului, și ea, carea inca cu ojumetate de deceniu s'a provocatu pentru caus'a româna la dreptulu natiunalitâtiloru, ride acum in modulu celu mai batjocorosu de drepturile „scrise“ ale natiunalitâtiei bulgare, cari i asigura esistintia natiunala in Romani'a. Românii la procederea acést'a fatia cu noi se provoca numai singuru la dreptulu celui mai tare, care dreptu joculu destinului l'a datu mai de timpuriu in mân'a loru decâtu într'a natiunei bulgare. Și 'n adevèru deca guvernulu romanescu aru fi inca totu asià debilu, că la anulu 1860, Bulgarii aru fi apearatu privilegiile lor, séu cu alte cuvinte conventiunea de Parisu, inca de multu cu armele 'n mânã; asià insa ne mai delibèrandu in Constantinopole comisiunea européna și guvernulu bucurescianu ne voindu de locu a-i ascultã, nu le remâne nimicu alt'a, decâtu a propune tanguirile și gravaminele, strigãrile lor dupa dreptu și dreptate—opiniunei publice a Europei.“

Atât'a corespundintele din Bolgradu. Precum se vede, acus'a este seriôsa; dar cu atât'a mai multu credemu și sperãmu, ca foile de dincolo nu voru tacé la dens'a, ca sa nu póta prinee locu in Europ'a credintia aceea, ca Românii, ce tînu atât'a de multu la dreptu și dreptate, suntu nedrepti câtra altii. —

„Trompet'a Carpatiloru“ ne spune, ca s'a promulgatu unu decretu domnescu dto 7/19 Aprile, prin care ministrului de interne, agricultura și lucrãri publice se deschide unu creditu de 616,680 lei pentru infiintarea și intretinerea serviciului postalului internationalu care se va incepe din partea statului cu 1 Maiu a. c. Recunoscemu salutari'a lucrare a acestei intreprinderi; ceea-ce insa nu potemu pricepe, este, ca într'unu tempu, candu camerele delibera, se guvernéza prin decretu.

Prospectu politicu.

Obiectu dlei este inca totu perfidulu atentatu facutu asupr'a lui Lincoln și a lui Seward. Despre impregiurãrile mai deaprobe ale acestoru crime ingrozitoare aflãmu urmãtoarele: In 2/14 Aprile, aflandu-se presedintele Lincoln in teatru, unu individuu anume Booth strabatù la logi'a lui și-lu omori printr'o puscatura de pistolu slobodita in capulu lui. Unu frate alu assassinului merse totu cam pe tempulu acél'a la ministrulu de externe Seward, și aflandu-lu bolnavu in patu, lu strafipse cu pumnariulu. Fiulu ministrului, intrandu in cas'a tatalui seu, inca fu ranitu de mórte. Omorurile sa fia fostu preparate cu septemãni inainte, motivele lor, dupacum publica ministrulu de resbelu, generalulu Stanton, au fostu politice: că prin mórtea celoru d'antãiu barbati ai uniunei sa se resbune devingerea medicidile, și amanandu-se operatiunile strategice ale generaliloru de medianópte, secesiunisti (desbinatii) sa castige ajutoriu din afara. Lincoln mori in diminétia urmãtoare. Booth strigã dupa sevarsirea faptei: „Sic semper tyrannis!“ (Asià totdeun'a tiraniloru!) Pe același tempu erã sa fia ucisu și generalulu Stanton, ministrulu de resbelu, dar din norocire nu se aflã acasa. Loculu presintelui, amesuratu constitutiunei staturiloru unite, lu ocupã indata Vicepresedintele Iohnston. — Impresiunea, ce a produsu acést'a nedemna mórte a lui Lincoln, este mare in tóta lumea: in multe staturi s'au tînutu adunãri de poporu pentru manifestarea condolentiei; într'altel s'au votatu adrese séu celu putinu s'au facutu amintiri cu lauda prin camere. — E de 'nsemnatu, ca ucigatori pân'acum inca nu s'au aflatu.

Despre omorirea lui Lincoln ne aducu acum diuarele dupa scirile sosite din Americ'a lucruri mai detaiate. In sér'a cea fatala presedintele se dusesse cu sotia sea și inca unu domnu și o dómna la teatru, candu câtra 11 ore unu individuu, sub cuventu ca este tramisu de generalulu Grant cu depesie din câmpulu resbelului, intrã in logi'a presintelui și-lu impuscã prin céfa, încâtu glontulu a trecut mai de totu prin capu.

Presedintele cadu josu, dar nu mori pâna 'n diminétia urmãtoare la 7 ore. Ucigatorulu, cu unu pumnariu in mânã, sari preste scena și in turburarea cea grozava, ce se faci, scapã pe o usitã mai ascunsã. Generalulu comandante din Washington Auger a pusu premiu de 10,000 taleri pe prinderea ucigatoriilor. Cea mai mare suspiciune cade pe unu ticalosu de teatralistu anume Iohn Wilkes Booth, într'a cãrui lada se aflã o epistola, din carea se vede, ca uciderea presintelui, a ministrului de resbelu Stanton și a generalului Grant a fostu planuita inca pe mai de nainte, dar din caus'a indoielii unoru conjurati se amanase.

Vicepresedintele Iohnston a depusu juramentulu de presedinte in 3/15 Aprile la 11 ore. Intre altel dise: Datorintiele suntu acum ale mele. Eu le voi duce la deplinire. Urmãrile suntu in mân'a lui Domnedieu. Domniloru, (cãtra funcționarii cei mai inalti ai statului) de DVóstra me voi radimã. Simtu, ca noiu avétrebuintia de sprijinulu Dloru Vóstre. Impresiune profunda face asupr'a mea solenitatea ocaziunei și responsabilitatea oficiului, in care intru. — Pasirea in publicu a lui Iohnston a fostu demna și relasã la cei de fatia urme fôrte placute. Noulu presedinte pronunciã condamnarea cea mai profunda asupr'a atentatoriloru și ca nu voru scapã de drépt'a pedépsa. —

Resturile trupeloru batute parte se retragu, parte se predau de buna voia, respective de nevoia.

Imperatulul Napoleonu, care pela capetulu lui Aprile erã sa plece la Algeri'a, din caus'a evenimenteloru celoru cu totul neprevédute din Americ'a medinoptiala se diceã ca aru fi amanatu caletori'a sea pe tempu nehotaritu; dupa scirile cele mai nouă a și plecatu in 17/29 Aprile. In absintia Imperatului Imperatés' va portã numele și funcțiunile de regenta. Dupa unu telegramu, ce vine tocmai pe candu incheiamu, Napoleonu a sositu in 18/30 Aprile la Lyon și a fostu intempinatu cu entusiasmu. — Dupa altu telegramu Conteles Waleswski a și priimitu scrisórea imperatului, prin carea se aduce la cunoscintia, ca este denumitu presedinte alu camerei. —

Bugetulu Engliterei arata veniturile pe anulu acést'a cu 70,313,000, spesele cu 66,462,000, prin urmare prisosu de 3,851,000 p. st. Pe anulu urmatoriu veniturile suntu preliminate cu 70,170,000, spesele cu 66,139,000, prin urmare prisosu de 4,031,000 p. st.

Guvernulu italianu a retrasu propositiunea sea privitoare la stergerea orduriloru religiôse, dupace aceea fusese votata de camera cu mare mioritate.

In siedintia camerei din 16/28 Aprile, cea din urma ce se tîne in Turinu, s'au adusu hotarirea a se declarã, ca cetatea Turinu a binemeritatu de patria. — Principele Muratu va sosi câtu de curendu la Nizza, unde are misiunea a aduce imperatului și imperatesei russesci condolentia imperatului și imperatesei francesce pentru mórtea fiului lor.

Prussia lucra cu tôte mânil, că sa ocupe pentru marin'a sea portulu celu eminente dela Kiel; o parte a marinei a și plecatu într'acolo, ceeaalta parte va urmã.

CITATIUNE EDICTALA.

Ioann Tiu, carele de trei ani și mai bine a parasitu cu necredintia pe legiut'a sea sotia Mari'a Nicolau Peligradu, — amendoi din Brasiovu, de legea gr. or. — se provoca prin acést'a, că, dela dat'a de josu, in terminu de unu anu și odi sa se infatisieze negresitu inaintea Scaunului Protopopescu I. alu Brasiovului, căci la din contra se va dá hotarire la actia sotiei lui și in lipsa-i.

Brasiovu 15 Aprile 1865.

Iosifu Baracu,
Adm. protopopescu.

Nr. 13—1 CITATIUNE EDICTALA.

Nicolau Mitocu, carele de trei ani și mai bine a parasitu cu necredintia pe legiut'a sea socia Ann'a Nicolau Gridu, amendoi din Brasiovu, de legea gr. or. se provoca prin acést'a, că in terminu de unu anu și odi sa se infaciese negresitu inaintea Scaunului protopopescu I. alu Brasiovului; căci la din contra se va dá hotarire la actia sociei lui și in lipsa-i.

Brasiovu 17 Apriliu 1865.

Iosifu Baracu,
Administr. protopopescu.

Burs'a din Vienn'a 21 Aprile (3 Maiu) 1865.

Metalicele 5%	71 60	Actiile de creditu	185
Imprumutulu nat. 5%	75 80	Argintulu	106 50
Actiile de banca	802	Galbinulu	5 11